

NGUYỄN ÁI QUỐC – HỒ CHÍ MINH

I – BÀI TẬP

1. Anh (chị) hiểu thế nào về tính thống nhất giữa sự nghiệp cách mạng và sự nghiệp văn học của Hồ Chí Minh ?

2. Tính truyền thống và tính hiện đại trong quan điểm sáng tác văn học của Hồ Chí Minh.

3. Câu hỏi 3, sách giáo khoa, trang 36.

4. Hãy giải thích và chứng minh tính phong phú, đa dạng trong sự nghiệp văn học của Hồ Chí Minh.

5. Câu hỏi 4, sách giáo khoa, trang 36.

II – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. Sự nghiệp văn học của Hồ Chí Minh thực ra nằm trong sự nghiệp cách mạng của Người như một bộ phận không thể tách rời. Toàn bộ sự nghiệp cách mạng ấy đều nhằm đạt tới một mục đích cao nhất mà Chủ tịch Hồ Chí Minh gọi là "ham muốn tốt bậc" của Người. Đó là độc lập, tự do cho dân tộc, là hạnh phúc cho nhân dân ("Suốt đời tôi chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tốt bậc, là làm sao nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành"). Đó chính là tính thống nhất giữa sự nghiệp cách mạng và sự nghiệp văn học của Hồ Chí Minh.

2. Trong *Nhật kí trong tù*, Hồ Chí Minh viết : "Nay ở trong thơ nên có thép - Nhà thơ cũng phải biết xung phong".

Quan điểm này có sự phát huy truyền thống "thơ đũa giặc" (thoái lỗ thi) lâu đời của dân tộc, từ Lý Thường Kiệt, Trần Hưng Đạo, Nguyễn Trãi, Nguyễn Đình Chiểu, Phan Bội Châu, đồng thời lại thể hiện quan điểm văn học là vũ khí đấu tranh giai cấp của chủ nghĩa Mác.

3. Nội dung các sáng tác của Hồ Chí Minh rất phong phú, thể hiện ở nhiều thể loại khác nhau. Trong điều kiện thực hiện bài tập này, chỉ có thể nêu lên một cách khái quát những nội dung cơ bản nhất ở những thể loại sáng tác chính của Người.

– Văn chính luận chiếm khối lượng lớn nhất trong sự nghiệp văn học của Hồ Chí Minh, bao gồm những bài tuyên ngôn, lời kêu gọi, các bài báo, bài bút chiến, thư gửi đồng bào thuộc các ngành, các giới,... Tuỳ theo đối tượng và mục đích viết của mỗi bài mà Người lựa chọn nội dung và cách viết khác nhau. Khi thì nội dung uyên bác, lập luận hùng hồn, danh thép, khi thì nội dung giản dị, lời lẽ nôm na, nói tình nhiều hơn lí. Về văn chính luận, Người đã sáng tạo được nhiều tác phẩm mẫu mực như bản *Tuyên ngôn Độc lập* chẳng hạn.

– Truyện và kí của Hồ Chí Minh bao gồm phóng sự, bút kí, truyện ngắn, tiểu thuyết. Chiếm khối lượng lớn hơn cả là những truyện kí viết bằng tiếng Pháp sáng tác hồi đầu những năm hai mươi của thế kỉ XX. Đó là những truyện ngắn viết theo bút pháp hiện đại, phẩm chất nghệ thuật cao, phong cách đa dạng như các truyện

"Vi hành", *Lời than vãn của bà Trưng Trắc*, *Những trò lố hay là Va-ren và Phan Bội Châu*, *Pa-ri*,... Về kĩ thì có tập phóng sự *Bản án chế độ thực dân Pháp* kết tội thực dân Pháp với những bằng chứng giàu sức thuyết phục. Đặc điểm nổi trội của các tác phẩm truyện, kí nói trên là tính chiến đấu rất cao, bút pháp châm biếm rất sắc sảo.

– Thơ trữ tình : Thơ của Hồ Chí Minh thực ra gồm hai loại : một là những bài tuyên truyền cổ động cách mạng trực tiếp, thường dùng lối ca vè, nội dung đơn giản, hình thức nôm na nhằm giải thích đường lối, chính sách của Đảng và kêu gọi đồng bào thực hiện ; hai là thơ trữ tình diễn tả tình cảm, cảm xúc của Người trước vẻ đẹp của thiên nhiên và tình người, thường viết bằng chữ Hán, thể tứ tuyệt cổ điển. Loại thơ này gọi chung là thơ nghệ thuật, thể hiện tâm hồn cao đẹp và phong cách nghệ thuật phong phú, độc đáo của Người. Tiêu biểu cho loại thơ này là tập *Nhật kí trong tù* sáng tác những năm 1942 - 1943 trong nhà tù của Quốc dân đảng Trung Quốc tại Quảng Tây.

4. Tính chất phong phú, đa dạng trong sự nghiệp văn học của Hồ Chí Minh bắt nguồn từ quan điểm sáng tác nhất quán của Người : Trước khi viết, phải đặt cho mình các câu hỏi *Viết cho ai ? Viết để làm gì ?* từ đó quyết định *Viết cái gì ?* (nội dung) và *Viết thế nào ?* (hình thức).

Trong cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, tùy theo đối tượng vận động cách mạng khác nhau và mục tiêu cụ thể khác nhau của cách mạng từng nơi, từng lúc mà nội dung và hình thức các bài viết của Hồ Chí Minh phải thay đổi cho thích hợp. Do vậy, sự nghiệp văn học của Người trở nên hết sức phong phú, đa dạng từ nội dung đến hình thức.

Tính phong phú, đa dạng của sự nghiệp văn học của Hồ Chí Minh rất dễ thấy. Ví dụ : truyện "*Vi hành*" viết bằng tiếng Pháp, "đậm phong cách Âu châu hiện đại" (Phạm Huy Thông) trong khi *Nhật kí trong tù* lại viết bằng chữ Hán, thể tứ tuyệt cổ điển, phong cách Đường thi, Tống thi,...

5. Phong cách nghệ thuật của Hồ Chí Minh có những đặc điểm chung nhất (nghĩa là thể hiện trong toàn bộ sáng tác của Người, thuộc các thể loại khác nhau). Đó là :

- Ngắn gọn, trong sáng, giản dị ;
- Làm chủ ngòi bút, không bị trói buộc bởi những quy phạm hình thức máy móc ;

– Tư tưởng, mạch văn, sự vận động của hình tượng nghệ thuật luôn luôn hướng về sự sống, ánh sáng và tương lai.

Những đặc điểm phong cách nói trên thể hiện tính cách mạng, tính quần chúng và tinh thần lạc quan cách mạng không gì lay chuyển được của Chủ tịch Hồ Chí Minh.